

מנשר לדור הצעיר – לדור הלוחם

אליכם הדור הצעיר אני פונה מנהמת לבי, כי עת לחננה, כי בא מועד. אל כל אותם גיבורים וגיבורות שמשרתים בצה"ל, בסדיר, בקבע ובמילואים, אל כל הנשים הנותנות גיבוי מלא לבעלים להלחם בעזה, אל האבות והאימהות היוצרים את החוסן הנפשי של גיבורנו. אתם הדמויות, המשפחות, הציבור שצריך לקחת על כתפיו את האחריות להמשך הנהגת המדינה.

ואפרט את קריאתי.

בפתח דברי עומדת השאלה החשובה באמת: **מיהו עם ישראל האמיתי?** זה שהכרנו לפני שבת שמחת תורה או זה שאנו פוגשים יום-יום מאז שמחת תורה ועד היום?

מאז אותו יום מר ונמהר, שבו ספגנו כולנו סטירת לחי נוראה, כשהאויב האכזרי אינו מבחין כמובן בין ימין לשמאל, בין דתיים לחילוניים וכיו"ב, כי אם מכה בכולנו על מנת להשמיד ולהרוג ולאבד מנער ועד זקן, טף ונשים – ולהשפילם ולהכניעם, מאז אותו יום התפרצה והתגלתה בפועל תכונתנו האמיתית הפנימית, פוגשים אנו את עם ישראל בגדולתו האמיתית!

כמובן, צריך לשאול את עצמנו מדוע נזקקנו למכה כל כך קשה כדי לגלות בפועל את מה שגנוז היה בתוכנו, אבל לפני כן צריכים אנו להתבונן במה שקורה היום, ולשאול את עצמנו שאלה חשובה יותר – איך דואגים שמה שמתגלה היום, בעקבות הזעזוע שספגנו – הוא זה שיאיר את דרכנו מכאן ואילך.

ארבע דברים מתגלים היום בעמנו האהוב:

א. מתגלה שאנו עם אחד. לא רק כמשהו תועלתני-טכני, כי צריך להיות ביחד כדי **לנצח**, כי אם שתכונה נפשית עמוקה. אחד בשביל כולם – וכולם בשביל אחד. הנני! במקום אני עצמי ואנוכי. אלו כבר לא סיסמאות, מילים גבוהות וכיוצא בזה – זוהי מציאות חיים שמתפרצת מתוכנו, היא יותר חזקה מכל המחשבות שדיכאו אותה עד היום, והיא הולכת ומעמיקה, הולכת ומתפתחת עם המלחמה הארוכה שבה אנו מוצאים את עצמנו ביחד, בלחימה, בטנק, בשטח, ובחמ"ל, באוויר ובים, בצירוף של כל הכוחות, כל המגזרים, כל הדמויות השונות – כולנו משתפשים זה בזה, ומגלים לעצמנו עד כמה אנו מאושרים במציאות המאוחדת הזאת. **ויחד עם כל הכאבים שיש לנו על הנופלים ועל**

הפצועים, על החטופים ועל אלו שכנראה עוד יפגעו – **אנו מרגישים באופן פנימי התרוממות רוח! האחדות, האהבה ההדדית** אפילו **התלות ההדדית** שנוצרה בעל כרחנו, יש בהם **מתיקות שממתיקה את המרידות ומעוררת בנו** ציפייה לעתיד טוב יותר.

ב. הגבורה, אומץ הלב, יחד עם תושיה, אחריות, ובעיקר תעצומות נפש אדירים, הנתבעים מאתנו במלחמה כל כך קשה וארוכה לא היו יכולים להתפרץ בכזאת עוצמה אם לא שהיו חבויים וגנוזים בתוכנו גם לפני שמחת תורה. "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא, לא ישכב עד יאכל טרף ודם חלליה ישתה"¹, **הגבורה, החוסן הפנימי, הנחישות הגמורה** – גם מצד הלוחמים ומשפחותיהם, וממילא גם מצד ההנהגה – להמשיך במלחמה בעוז נפש עד השגת כל מטרותיה, חושפים לפנינו את העובדה, שיש בעם שלנו כוחות אדירים של גבורה ומסירות נפש. ושוב ושוב מנקרת בתוכנו השאלה המכאיבה – האם כוחות אלו מתפרצים כיום רק כי "אין ברירה", או שהחיזיון המופלא הזה של עם ענק וגיבור יוכל להאיר גם את דרכנו האזרחית, החברתית, בהמשך דרכנו, שהרי גבורה אינה רק מקצוע צבאי, כי אם תכונה נפשית מוסרית היכולה להשפיע על כל איכות החיים שלנו כעם!

ג. התפרצות שתי הכוחות שתיארת לי לעיל, מביאה עמה יחס שונה לשאלה מי אנחנו באמת. אי אפשר שלא להבחין כי אצל לוחמינו-גיבורינו מופיעה יותר ויותר ההכרה כי צריך להיות קשור יותר לשורשים שלנו כאומה. לפני 12 שנים כשהעז מפקד לומר לחייליו לפני היציאה לקרב – "שמע ישראל ד' אלוקינו ד' אחד" – מיד קמו כוחות רבים נגדו כדי לבלום כביכול את מה שכינו "ההקצנה הדתית". אבל כיום זוהי שפה שגורה בפי רבים ממפקדינו ולוחמינו. ולא רק אלו שחובשים כיפה לראשם, כי אם מפקדים בכירים המוכרים כ"חילונים" מדברים גם הם כיום בשפה שמבטאת יותר ויותר אותה אמונה ורצון להיות יונקים משורשי החיים של אומה זו...
אינני מדבר על "הדתה" (מושג שקרי השייך לעבר) כי אם על **שפה**. השפה שבה משתמשים כיום לוחמינו ומפקדינו מבטאת תוכן אינטואיטיבי פנימי. יתכן

¹ במדבר כ"ג:כ"ד

כמובן שתופעה זו היא תוצאה של העובדה שרבים מאוד מהלוחמים ומהמפקדים בשטח הם אנשים מאמינים היודעים כי ד' הוא הנותן להם כח לעשות חיל, וכי מסירות הנפש המתגלה אצלם יונקת מדברי הרמב"ם: "ומאחר שיכנס אדם בקשרי מלחמה ישען על מקווה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה וישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד ולא יחשוב לא באשתו ולא בבניו אלא ימחה זכרונם מלבו ויפנה מכל דבר למלחמה"².

אבל אני סבור שגם תופעה זו יונקת ממקורות יותר עמוקים בנפש הישראלית. נוכח השנאה התהומית של האסלאם כלפינו, כמו גם נוכח גלי האנטישמיות המתגלים במקומות רבים בעולם, הולכת ומתחזקת בתוכנו ההכרה שדווקא בהכרת עמנו ושורשיו האמוניים נוכל להתמלא עוד ועוד בכוחות חיים הדרושים לנו בדרכנו הארוכה! לא נוכל להסתפק ברצון לחיות כדי לחיות. לחיים צריכה להיות משמעות עמוקה וגדולה כדי שנהיה מוכנים לסכן את חיינו הפרטיים למען חיי האומה הכלליים! משמעות זו לא יכולה עוד לינוק רק מתפיסתו של הרצל – עם כל גדולתו - שסבר שמדינת ישראל תהיה "מקלט בטוח", והאנטישמיות תפסק כאשר נבנה מדינה מודרנית שאינה שונה משאר אומות העולם. רעיון "המקלט הבטוח" קורס מול עינינו. המקום המסוכן ביותר ליהודי לחיות בו כיום היא מדינת ישראל (כמובן ביחס לשאר מדינות המערב ה"מודרניות"), אלא שבמדינה זו יש קסם מיוחד – זוהי מדינה שלנו, של העם היהודי ששב לארצו אחרי 2,000 שנות גלות, ויש בנו רצון וכח לשמור עליה, ואנו מוכנים למסור את הנפש למענה.

מה מקור הקסם הזה? למה אנו גאים להיות יהודים ומוכנים להלחם בחירוף נפש על "מדינה יהודית"? שאלות אלו מעוררות את כולנו לחפש את התשובה בשרשי האומה, תרבותה ואופיה ההיסטורי, והם כולם יונקים מהתנ"ך ומהתורה שבע"פ!

ד. סטירת הלחי שקיבלנו – פתחה לנו את העיניים!

זוהי כמובן הנקודה המכריעה. התודעה וההכרה הם המובילים את סדר העדיפויות בחיים ובעיקר בחיים הציבוריים. האומנם מה שקרה יוכל לבנות

² הלכות מלכים ומלחמות פ"ז הט"ו – עיין שם באריכות דבריו

בעם ובמדינה הבנה נכונה יותר ועמוקה יותר של מקומנו כאן במרחב החיים ובמזרח התיכון ובעולם כולו?

שאלה זו מחייבת אותי קצת להרחיב. יש לצערנו אנשים שלא יכולים להתאפק ועוסקים – למרות המלחמה – בחיפוש אשמים ב"קונספציה" שהובילה לאסון. אני רוצה לומר בזה דברים חריפים – לגיטימי כמובן לבחון האם האנשים שהיו ב"משמרת" בימים אלו מילאו את חובתם כראוי. ואני מניח שהעניין יתחקר כראוי. אבל את האמת צריך לומר – "הקונספציה" לא הייתה נחלת יחידים, היא השפיעה על ציבור גדול, על רוב ההנהגה הפוליטית ולצערנו גם על רוב הקצונה הבכירה בצבא ובשב"כ. רבים וטובים, אנשי ימין ושמאל, דתיים וחילונים, היו שבויים נלהבים של "חזון השלום".

אין לי שום ספק ששמעון פרס ויצחק רבין ז"ל האמינו בכל ליבם שהם מביאים שלום לעם ישראל, אבל תקווה זו וכיסופים אלו גרמו להם להתעלם מהרבה איתותים שהיו לפניהם. בוגי יעלון שהיה ראש אמ"ן באותה תקופה סיפר בהרצאה שנתן במכינת עלי כי הוא הביא להם נתונים ברורים שיאסר ערפת מארגן את הטרור ביש"ע. בסרט שהוקרן בטלוויזיה הישראלית (יש לי בביתי עדיין את הדיסק של הסרט) רואים את ערפאת עומד ברמאללה, בין אלפי ערבים משולהבים וזועק "ג'יהד, ג'יהד, ג'יהד – רמלה, יפו וחיפה!". רואים אותו מחבק ילדה בת 10 המציגה על בימת בית ספר הצגה על רצונה להיות שהיידית, והוא מרימה על ידיו ואומר – כולנו שהיידים! כולם שמעו את מה שהסביר למיליוני מוסלמים בעולם כשדיבר במסגד ביוהנסבורג שהסכמי אוסלו הם כמו הסכם השלום שחתם מוחמד עם מכה – כדי להרדימם, ואח"כ כבש אותה ורצח את כל מתנגדיו כי האלוהים (של האיסלאם) אומנם שונא שקרנים אבל יותר מזה הוא שונא את הכופרים ועל כן מותר לשקר להם כדי שאפשר יהיה להשמידם... והיו עוד אינספור התראות.

מה אמרו מנהיגינו? זה **לצורך דעת קהל!** נכון, זה קהל שרוצה דם, והמנהיג מודיע להם שהוא מוביל אותם לשם. איך אפשר להבין זאת? למה ומדוע התעלמו כל המנהיגים מאיתותים אלו? מאז ועד שמחת תורה!

התשובה הפסיכולוגית הידועה – חוסר הרצון לצאת למלחמה – עם כל המשמעויות הקשות שהיא מביאה עמה, בצירוף התקווה והחזון לשלום כאידיאל כלל עולמי יכולים לגרום לסמיות עיניים. כל איש מודיעין יודע שהנתונים נאספים ממחלקת איסוף המודיעין, נבחנים ע"י הנחות היסוד,

ההסתכלות הרחבה, שכוללת בתוכה גם אמונות ודעות הנעשית ע"י מחלקת מודיעין מחקר והיא המגבשת את המסקנות המעשיות!
בהסכמי וורסיי בסוף מלחמת העולם הראשונה נקבע שגרמניה, שהיאשמה במלחמה המיותרת, לא תהיה רשאית לייצר טנקים, מטוסים, משחתות וכיו"ב. כל מנהיגי אירופה שמעו את דברי היטלר וראו אותו מקים בתי חרושת ענקיים ליצור כלי לחימה חדשים. אילו היו מפציצים את אותם בתי החרושת הייתה נמנעת מלחמת העולם השנייה, כי בלי כלי מלחמה היטלר לא היה יכול לבצע את טירופו. אבל הייתה תקווה לשלום, והיא טשטשה את המבט המציאותי. כשצ'מברלין חזר מועידת מינכן והכריז הבאתי שלום לעולם – הוא באמת האמין במה שאמר. דווקא האופוזיציה שלו – צ'רצ'יל הבין את האסון המתקרב ובא...

ואם כך זה קורה אפילו אצל אומות העולם ה"רציונאליות", קל וחומר שיכול כך לקרות בעם ישראל שהוא הוא זה שהביא לעולם את חזון השלום העולמי.
עם ישראל הוא עם שוחר שלום, שונא מלחמות ושפיכות דמים, עם שבשבילו קדושת החיים זהו ערך עליון, ותורתו היא האומרת – "אלה המצוות אשר יעשה האדם וחי בהם" – וחי בהם ולא שימות בהם, על כן פיקוח נפש של היחיד דוחה את כל המצוות שבתורה. אנחנו הבאנו לעולם את חזון השלום של נביאנו, אנחנו לימדנו את האנושות כי יבוא יום שבו "וְכָתַתּוּ תְּרַבּוּתָם לְאֵתִים וְחַיִּיתוּתֵיהֶם לְמִזְמֵרוֹת לֹא יִשָּׂא גוֹי אֶל גּוֹי תְּרַבּ וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה"³

לאט לאט חלחו דברי נביאנו גם לתודעה האנושית הכללית שעד היום היא מסופקת ולא באמת מאמינה שזה אפשרי. אבל עם ישראל, עם הנבואה בעומק חייו האמין בכל הדורות בהתקיימות דברי נביאנו. ההוכחה הניצחת לכך היא ש-2000 שנים קשות מאוד בגלות לא אבדה תקוותנו, וידענו בוודאי שיבוא יום ודבר ד' בפי נביאיו יתקיים ונשוב לארצנו ונשוב לירושלים. זה אחד הפלאים המדהימים ביותר בהיסטוריה האנושית – עם שמאמין בגאולה 2,000 שנה למרות היותו מפוזר, נדרס ונרמס על ידי העמים ועל ידי הדתות ששאבו אמונתם ממנו – והנה, אכן הנבואות מתקיימות לעיננו, עם ישראל חוזר ומתקבץ לארצו ומקים בה מדינה נפלאה, חזקה ומוסרית.

³ ישעיהו ב:ד

לא פלא אם כן שגם "חזון השלום" אשר בפי נביאנו חי וקיים ומחזק את הנפש הישראלית בתלאותיה, שעוד יבוא היום ויגיע השלום. אלא שכאן אנו צריכים להגדיר מה ההבדל בין משיחיות חיובית לבין משיחיות שקר. משיחיות השקר גורמת לאדם לפרש את כל מה שהוא רואה בצורה מסולפת כדי שזה יתאים לחזון השלום שלו. **משיחיות חיובית היא כח נפשי אדיר הנותן לעם תקווה ואמונה בעתידו גם בתקופות ומצבים קשים – ועם זה דורש ממנו – ודווקא בשביל העתיד הנפלא – לנהוג באופן ריאלי ואחראי לפי הבנת המציאות בהווה! אסור שחזון העתיד ימנע מן האדם את אחריותו על מעשיו!** צריך להבין את מה שקרה – ההנהגות הפוליטיות כמו גם ההנהגות הביטחוניות בצבא, בשב"כ וכיוצא בזה היו **שבויות בחזון השלום**. כמובן היו לזה "הסברים ריאליים" – אנחנו חזקים, לא יעזו להלחם בנו, יש לנו טכנולוגיה משוכללת שתעזור לנו הן בגילוי מוקדם והן במלחמה. הרצון להמנע ממלחמה "מיותרת" יונק ממקור חיובי, מקדושת ערך חיי האדם. הבעיה נוצרת כאשר הרצון הזה מייצר "קונספציה" המסבירה בטוב טעם ודעת שרק ע"י "הכלה" נוכל למנוע עימות מיותר. שעל ידי שנעזור לאויבינו להתבסס כלכלית – לא ישתלם להם לוותר על מה שיש להם, וכיוצא בזה. **ועם זה כמובן מצטרפות היהירות והגאווה המסמאות עיניו של אדם – אנחנו כל כך חזקים, שאפילו אם יעזו לצאת נגדנו למלחמה – נוכל להכריעם בקלות ובמהירות. אנחנו צריכים צבא קטן וחכם – והוא יספיק להתמודד עם הבעיות!** כל הקונספציה הזאת קרסה והתמוטטה עם מה שהתרחש בשבת שמחת תורה. זה דבר פשוט, שכולם מבינים אותו.

אבל יש כאן שאלות עמוקות שמתעוררות בנו. הראשונה – **איך נפלנו לבור הזה? אי אפשר להסתפק בחיפוש דמויות ה"אשמות" בקונספציה. הקונספציה הקיפה את רובו של העם! איך הגענו למצב שבמשך שנים רבות, אלו שדיברו בסגנון אחר, והתריעו מן הסכנות שיש בשאננות שאנו שוקעים בה. אלו שדיברו נגד "הקונספציה" נחשבו ל"קיצונים", "מחרחרי מלחמה", "פאנטיים" וכיוב'. הם לא קודמו בצבא ובמערכות הבטחון, הם נשארו בשוליים הפוליטיים, והתקשורת עשתה בהם שפטים בהנאה מרובה? אחרי מלחמת יוה"כ"פ נשבענו לעצמנו ששוב לא יצליחו להטעות אותנו, שתמיד נהיה מוכנים מול האויבים האכזריים המקיפים**

אותנו. איך ולמה טעינו פעם נוספת, ואפשר להוסיף – בטעות יותר חמורה, שיש לה במובנים רבים תוצאות קשות ואכזריות יותר!

כדי לרדת לשורש העניין, בואו נתאר – דרך משל – שראש הממשלה ביבי נתניהו היה מחליט לפני שנה או שנתיים לצאת למלחמה יזומה, לכבוש את עזה ולחסל את החמאס ונאמר שאיתו היה שר הביטחון – למשל אביגדור ליברמן (שכידוע איננו "מתנחל משיחי") דורש זאת, מה היה קורה?

לענ"ד – תוך 48 שעות כיכר רבין הייתה מתמלאת ב-1/2 מיליון מפגינים הזועקים נגד "מחרחר המלחמה" הימני, אינני שולל סירובי פקודה לא מעטים בצמרת הצבאית שבנתה את תובנותיה על פי תפיסות ה"קונספציה", והשאר אני משאיר לדמיון הפרוע של הקורא. צריך להבין: זו לא רק בעיה פוליטית, גם לא רק "אשמת התקשורת" – מדובר על תודעה של עם: וזה מוביל אותנו כמובן לשאלה העיקרית – **איך אפשר להטות את חרטום הספינה לכיוון שונה?** אילו הבעיה היתה נעוצה במנהיג זה או אחר, בקצין בכיר זה או אחר – ניתן היה להחליפם ועל ידי זה לפתור את הבעיה. אך בל נשלה את עצמנו – העסק הרבה יותר מסובך ומורכב, ודורש חשיבה עמוקה – **ליצור שינוי בתודעה של ציבור גדול זוהי משימה גדולה!** ולא רק תודעה של "העם", כאשר האקדמיה, מערכת המשפט, והתקשורת מאמינים בדבקות ופועלים לפי הקונספציה השגויה – ממילא ברור שמבלי ששנוי הקונספציה יחלחל גם אצל מעצבי דעת הקהל – לא פשוט יהיה לשנות את דעת הציבור!

אין בכוונתי כמובן במאמר זה לתת עצות או להתוות דרך, מטרתי היא לפנות לציבור הצעיר ולומר לו: **קחו אחריות!**

כן, הפעם אני פונה לציבור ענק - ללוחמים ולמשפחותיהם האמיצות, ולכל הציבור הגדול שיודע היום לתת תמיכה ולבנות עורף לגיבורים! המלחמה הזאת לא היתה יכולה להתמשך זמן כה רב, באומץ לב ובמסירות נפש בלתי רגילים, תוך כדי גילויי אחדות ושלמות נפשית ואמונה גדולה בכוחו של עמנו – **לולי שמתפרצת ומופיעה המהות הפנימית שלנו כעם**, עם שיודע באינטואיציה עמוקה שבשנאת חנם נחרבנו – ובאהבת חנם נשוב ונבנה (ויודע זאת גם מי שאינו מכיר את דברי הרב קוק הללו) עם שאוהב אהבת נפש את ארצו, את מדינתו, למרות שהיה מנותק מהם 2,000 שנה, עם שמרגיש אחריות הדדית מדהימה – למרות שזה עתה התקבץ מארצות שונות, למרות שיש בתוכו אנשים בעלי מנטליות שונה, השקפות עולם שונות, ואף על פי כן **אחת**

המילים המאוסות ביותר בעינינו כיום היא המילה "מגזרים". אין הוא מוכן לגזור את העם לחלקים שונים. אנחנו עם אחד. חי, קיים, אוהב, מלא רוח גדולה – ואנחנו חשים שלפנינו עוד שליחות היסטורית גדולה ומרוממת... אני פונה לציבור הגדול הזה, שמתגלה היום במלוא הדרו, במלוא תעצומות הנפש שיש בקרבו – אל תתנו לאנשים קטנים להחזיר אותנו אחורנית. קחו אחריות, קחו הנהגה והובילו את עמנו למימוש אותם ערכים נפלאים שאתם מממשים היום בחייכם!

ואוסיף – בימים אלו אני הולך ללוויות ולניחומי אבלים. אני נדהם כל פעם מחדש מתעצומות הנפש שאני פוגש אצל משפחות שכולות, אצל רעיות שאיבדו את היקר להן מכל, וגם מסיפורים מדהימים שאני שומע על הנופלים. רבים מהם היו תלמידי – וחשבתי שאני מכיר אותם, וגיליתי שזהו דור ענק, נשמות חדשות שלוקחות קדימה את כל מה שלימדנו, ומביאות את עצמן למקומות גבוהים יותר. הלכתי לנחם אחרים ומצאתי את עצמי מתנחם בגודל שפגשתי. בלשון העברית- לשון הקודש, יש למילה "משבר" שני מונחים שונים, אך מסתבר שהם קרובים זה לזה. בשבת שמחת תורה עברנו כולנו משבר נוראי, אסון שלא ציפינו לו, אבל גם **יולדת** – שזה אירוע משמח – נקראת **"יושבת על המשבר"**. אכן, הלידה היא תהליך קשה, מלווה ביסורים ובדמים. אך ביסודה היא מעוררת שמחה לקראת התינוק שנולד, לקראת נשמה חדשה שיורדת לעולם. כל עם ישראל יושב היום על המשבר, משבר קשה זה מלווה ביסורים ובדמים. אך כולנו מחכים למה שיוולד ממשבר זה. ואין אנו פטורים מלפעול את כל מה שאנחנו יכולים כדי להבטיח שיוולד תינוק שלם ובריא!

עם ישראל חי!

הרב אלי סדן

טבת תשפ"ד 2023